

CON ĐƯỜNG TƠ LỤA (THE SILK ROAD)

» Tác giả: **Sagant Phan**

1. (CON ĐƯỜNG PHÁT HUY TRÍ THỨC NGÀY XƯA)

Sau khi Mao Trạch Đông nắm quyền tại Hoa Lục, thì bức màn sắt được kéo xuống. Người Cộng Sản Trung Quốc còn say men chiến thắng sau hàng ngàn năm bị trị dưới các triều đại vua chúa Trung Hoa mà các minh quân rất hiếm có, họ lại dậy lên một cách mạng mới nhằm triệt hạ tất cả những tàn tích mà họ cho là phong kiến còn sót lại, họ đập phá nhà thờ, chùa chiền và miếu mạo v.v... Sách vở lưu trữ, những bản văn cổ xưa họ đốt sạch. Họ gọi là Cách mạng Văn Hóa.

Đến khi Đặng Tiểu Bình, một cựu đại sứ Âu Châu đã hiểu rõ tầm quan trọng của văn hóa Trung Hoa và tầm quan trọng Khoa Học của phương Tây, thì ông lần lần mở cửa Trung Hoa, rồi đón chờ nền văn minh đến. Một thời gian không lâu thì ông cho phép một đoàn thám hiểm Nhật Bản (do nhóm khoa học gia trường Đại Học Tokyo gồm nhiều nhà khảo cổ có tiếng của Nhật) đi tìm lại con đường Tơ Lụa (The Silk Road) mà ngày xưa hàng ngàn năm trước, thế giới rất ngưỡng mộ đó là áo lụa mỏng trong suốt mà Dương quý Phi cùng đoàn mỹ nữ mặc vào với những vũ điệu nghệ thuật có một không hai trên hoàn vũ làm cho vua Đường Minh Hoàng phải nhớ mãi gần như mất trí khi đàn sáo trời lên. Thật sự nhạc điệu chính của vũ khúc nghệ thuật đó căn bản là loại nhạc Ả Rập trộn lẫn với nhạc Ấn Độ (nhạc Afganistan) còn mùi hương ngậy ngát còn chất thuốc hút làm mình lâng lâng thoát tục đó không khác bao nhiêu chất nhựa cây á phiện mà phát xuất từ Đông Bắc Ấn Độ đem vào.

Vì khoái xem những vũ nữ mặc lụa trắng mỏng hơn mây trời, tai nghe nhạc du dương, hít thở những hương ảo của nhà phiến mà vua Đường Minh Hoàng chút xíu nữa được lên cung Quảng thăm Hằng Nga rồi. Con nuôi An Lộc Sơn đang rượt mình chạy gần chết đó sao?

Đoàn thám hiểm Nhật Bản lần đầu tiên với những dụng cụ tân tiến nhất, như rada phát sóng, định vị bằng vệ tinh, đoàn xe Toyota, máy quay phim, đoàn đi gồm trên dưới 50 người mất gần 3 năm trường mới xong một phần Con đường Tơ Lụa (The Silk Road).

Con đường Tơ Lụa được lập ra cách đây cũng gần 2000 năm, thương gia người gốc Ả Rập, Ấn Độ dùng nó để mua lụa Trung Quốc mà đem về xứ mình bán lấy lời, một lời trăm. Bạn còn nhớ trong truyện Kiều của Nguyễn Du không? Cha ruột của Vương thúy Kiều giàu có nhờ buôn lụa, nói đúng hơn là nhà trữ hàng tơ lụa (warehouse). Ông trữ rất nhiều loại lụa, từ loại màu vàng bông cúc, đến màu xanh thiên thanh tất cả loại trong kho của ông loại lụa mà cực quý nhất là che phủ được thân thể thiếu nữ mỹ miều nhưng khi vò lại vừa đủ bằng bàn tay...

Con đường này xuyên qua biên giới Ấn Độ và A phú Hãn cũng nhờ con đường này mà Trần huyền Trang tục gọi là Tam Tạng dùng nó mà chở kinh điển từ Thiên Trúc về Trung Hoa.

Gần 3600 tạng, luận nhưng thiếu bộ kinh Kim Cang bất hoại bất diệt. Kinh trấn môn của Phật Giáo Ấn Độ đoạn chót là đến tận kinh đô La Mã, mà lúc đó Hoàng Đế La Mã đang mục kích từng mảnh sứt xé xác những tội nhân bị hành hình. Cũng nhờ một loại khăn lụa mỏng màu xanh thiên thanh che ngang gương mặt của công chúa Ả Rập mà chàng trai trẻ Aladin về nhà mê mết trong truyện ngàn lẻ một đêm đó sao?

Ngày nay người ta đang đi tìm câu hỏi Con đường Tơ Lụa (The Silk Road) bắt đầu từ lúc nào, câu hỏi này không phải dễ dàng trả lời. Ngày nay với phương tiện tối tân như: vệ tinh

tracking the road, tìm những ngôi cổ mộ thuộc vùng Tân Cương, đọc những bia đá, những sử liệu cổ xưa nhất, tất cả còn đang mờ mịt vì phương tiện nhân loại hiện hữu ngày nay cũng phải đầu hàng với những cồn cát sa mạc vùng Tân Cương Gobi đang bành trướng ngày thêm. Lịch sử văn minh nhân loại từ Á nổi tay với Âu phải bắt đầu từ con đường này, vì từ nơi này những món hàng của Trung Hoa được trân trọng trên những lâu đài lộng lẫy của La Mã, mà ngày xưa người ta cho rằng thành phố La Mã là nơi văn minh nhất Âu Châu còn trở ngược lại những món hàng của Âu Châu cũng được những vị vua Trung Hoa xem như bảo vật. Con đường Tơ Lụa người ta ngày nay suy đoán rằng xảy ra vài thế kỷ trước Tây lịch, cùng một lúc tại khu vực này có nhiều quốc gia được thành lập chữ viết và tôn giáo được trao đổi với nhau.

Thương nhân người Hồi hay người Ấn có chữ viết của dân tộc Armeen đã góp cho kho tàng văn minh nhân loại cho chữ viết xứ Sogdien và Kharoshiti. Nhà viết sử Hy Lạp tên là Hérodote đã miêu tả rất linh động xã hội, tổ chức văn minh, y tế cùng quân sự của họ so với đế chế Achéménide ở Ba Tư ông còn miêu tả giống dân Scythe, người Ấn độ với các giống dân nói tiếng Ba Tư, đó là thời kỳ thế kỷ thứ 6 đến thế kỷ thứ 4 trước Công Nguyên. Thủ đô Persepolis (Ba Tư) của Hoàng đế Darius đã thu hút mọi thương nhân khắp nơi đến tranh dành bán hàng từ Trung Hoa... những thành phố quan trọng như Balk (thủ đô gần Nga Sô bây giờ), Samarkand, và Taxilia những nơi này là trạm dừng chân quan trọng của thương nhân dùng con đường Tơ Lụa này (tạm nhắc lại những thành phố giàu có đa số phát xuất từ những thương nhân tụ đến như tại xứ Việt ta thành phố Hội An ngày xưa là nơi giàu nhất nước cũng là do thương nhân tụ họp đến, rồi Hà Tiên đi xa hơn nữa là Amsterdam/ Hòalan, Tokyo, rồi NewYork.)

Những cuộc chinh phục của đại đế Alexandre: Các cuộc thương mại giữa phương Đông, phương Tây tạo rất nhiều thuận lợi vào thế kỷ thứ 4 trước Công Nguyên nhờ cuộc xâm lược của Đại đế Alexandre lật đổ đế chế Achéménide, rồi người tiến quân đến Ấn độ (câu chuyện này chúng tôi sẽ nói trong kỳ tới). Là người gốc Macedonia học thuần thực từ tưởng Hy Lạp sau khi chinh phục Hy Lạp, rồi trở thành quốc vương phương Đông nhưng luôn luôn tâm niệm trong lòng vì thầy Aristote luôn nói rằng phương Đông là nơi phát xuất nền văn minh lớn hơn văn minh của chúng ta tâm. Niệm đó nên nhà vua trẻ tuổi bắt buộc phải hướng mũi dùi về phương Đông bằng mọi mũi nhọn của binh đoàn vô địch thế giới từ bấy giờ. Câu slogan (giống như lời thề trước khi xuất quân như sau: "Về phương Đông gấp lên..."). Nhưng vị vua trẻ tuổi cũng không ngờ chính đạo quân của mình cũng đem đến cho phương Đông huyền diệu những luồng tư tưởng, kỹ thuật, nghệ thuật, kiến trúc cũng như kịch, thơ ca, âm nhạc, tôn giáo và nhất là ngôn ngữ cùng văn học, đồng thời theo sau đoàn quân viễn chinh trăm trận đánh trăm trận thắng của Hoàng đế trẻ tuổi nhất nhân loại Alexandre the Great là một nhóm học giả lỗi lạc nhất của Hy Lạp, của La Mã và Hy Lạp nhận thêm những luồng tư tưởng vô cùng tốt đẹp của châu Á cùng với những công vật bằng vàng, gia súc, báu vật và những kinh điển của Ấn độ, Trung Hoa làm giàu thêm nền tư tưởng Hy Lạp rồi chính nền tư tưởng Hy Lạp này sẽ bành trướng khắp thế giới cho đến tận Châu Mỹ trong tương lai vài chục thế kỷ sau. Trên con đường viễn chinh thiên lý mã, Alexandre lập nhiều thành phố mới tại Châu Á và các thuộc hạ của ông định cư tại những chỗ đó lấy vợ sanh con để cái rồi nói những thứ tiếng có phần pha trộn tiếng Hy Lạp bên sườn núi Hy Mã Lạp Sơn. Rồi sau đó tại Ấn độ vua nhỏ Chandragupta Maurya chiếm cả Ấn độ Magadha (Ma kiệt đà), đi những bước đầu tiên trên con đường thành lập vương triều Maurya hùng mạnh mà di sản văn minh tư tưởng là một phần có Hy Lạp trong đó, Triều đại này mạnh nhất cho đến đưa cháu Nội của vua Chandragupta Maurya, vị này tên là Asoka (274- 237 trước Công Nguyên) (chúng tôi đã nói đến vương triều này trong số báo Đại Chúng kỳ trước) Asoka tiếp đón thường xuyên những học giả từ Hy Lạp đến đồng thời người cũng gởi những học giả thân tín của mình sang Hy Lạp học hỏi thêm.

Sau khi Đại đế Alexandre mất thì đế quốc của mình bị chia nhỏ thành những xứ nhỏ như: xứ Bactriane, Sogdiane, Parthe, Sassanide, Scythe... Trong khoảng thời gian đó có rất nhiều sự lui tới nhộn nhịp của các nhà truyền giáo như Phật Giáo, Ấn Giáo, đạo Zoroastre, đạo Mani cùng tư tưởng các nhà thông thái khác. Trên con đường Tơ Lụa đó

có rất nhiều tu viện, trung tâm thiền viện, trung tâm di dưỡng tinh thần mọc khắp nơi mà hiện nay trong vùng Lưỡng Hà, Trung Á và Ấn độ các nhà khảo cổ tại vùng Taxilia trên sông Indus, tại Ai Khahnum trên sông Oxus cho thấy nghệ thuật, văn hóa quả là một sự trộn lẫn với nhau rất mật thiết.

Hải thương phát triển: Cho đến khoảng năm 100 trước Công Nguyên thì những thương nhân Á Rập, Ấn độ khám phá ra giòng nước ấm chảy quanh lục địa Ấn độ và Á Rập mà nguyên nhân chính là gió mùa, nó cho phép con người buôn bán rời lưng ngựa hay lạc đà mà dùng thuyền buồm viễn dương lúc đầu đi gần gần ven biển rồi sau đi xa hơn nhờ thuyền nên hàng hóa có nhiều hơn và rẻ hơn. Gió mùa đi từ Nam ra Bắc, rồi sau đó lại chuyển hướng ngược lại từ Bắc xuống Nam cho nên lần đầu tiên Ấn độ Dương trở thành nơi hải trình quan trọng nối liền Á Rập, Ấn Độ đến tận bờ biển Trung Hoa. Như vậy bản đồ thế giới nhất là những thành phố mới được thành lập ven biển của những quốc gia mà đoàn thương thuyền ghé đến chờ gió mùa thay đổi. Nhà địa lý Plinê Cha (thế kỷ I trước Công Nguyên), và Ptolemee (thế kỷ II) cho thấy sự hiểu biết những thế giới mới trong đó họ có nói đến nền văn minh mới của Kamphuchea, vương quốc Champa. Cùng những thành phố mới của những đảo mới mà thương nhân Á Rập giỏi nhất đang kiểm soát như quanh vùng Indonesia, Philippine,...

Trung Quốc mở cửa về phương Tây: trong thời gian đó để bảo vệ sơn hà xã tắc chống lại giống người hung rợ phương Bắc thì Tần Thủy Hoàng ra lệnh xây lại Vạn Lý Trường Thành. Ngăn phương Bắc ra làm đôi nhưng cũng vì vậy thì những nhóm Hung nô hung dữ đó không xuống được phương Nam của Trung Hoa thì họ đi vòng hay len lỏi những nơi không có thành ngăn cản. Họ theo dòng sông Oxus len lỏi qua dãy núi của Côn Luân (chính dãy núi này mà người Trung Hoa xưa cổ đại cho rằng là nơi phát tích văn hóa Trung Hoa những chuyện thần tiên họ đều kể rằng những vị tiên đắc đạo đều từ dãy núi Côn Luân này mà ra, và Lão Tử khi để lại Kinh Vô Vi thì người đi vào núi này mà mất tăm tích luôn sau đó Trần Đoàn Lão Tử khai sáng ra môn phái Tử Vi cũng học đạo từ núi này mà xuống đời. Từ nơi này phát sanh ra nguồn sông nước Cửu Long đến Vân Nam).

Về sau nhà Hán (206 trước Công Nguyên) một mặt hết sức đề phòng nhóm bộ lạc này trên biên giới phía Tây, song đã mở ra con đường đầu tiên đi về Trung Á (Minor Asia) và bắt tay thân mật với triều đại hùng cường Kushan này, họ mạnh kéo dài đến tận biển Caspien (giáp Nga) quanh các khu vực sông Oxus, sông Indus, và sông Ganges (dòng sông linh thiêng của Ấn Giáo) cho đến biển Á Rập ở phía Nam. Triều đại Kushan này rộng lớn đến nỗi họ có những liên lạc với triều đại La Mã (Rome) ở phía Tây. Cũng nhờ sự hợp tác với nhau từ Đông sang tây nên con đường Tơ lụa càng được phồn thịnh hơn bao giờ hết. Với những phế tích bỏ hoang, nhưng ngày xưa một tất đất là một tất vàng tại những thị trấn đó, đồ thị Kapisa (gần Charika ngày nay) ở trung tâm Afghanistan (ta gọi là A Phú Hãn) có nhiều đồng tiền đủ loại của những triều đại trên thế giới hiện giờ. Nơi này ngày xưa ta có thể xem như thị trường phồn vinh tại New York hay tại Tokyo vậy họ nhận đủ loại tiền, hoán đổi từ tiền này ra vàng, từ vàng ra tiền xứ khác, không cần vàng nhưng cần stock hàng hóa cũng đủ rồi, hàng hóa quan trọng đó là tơ lụa và gia vị nấu ăn (spices: như tiêu hồi, ngò, đinh hương, quế, trầm) trên những vách tường của những ngôi đền thờ của những sắc dân khác chủng tộc ngôn ngữ ta thấy đủ hình vẽ cùng các kiểu áo trang sức dòng chữ ca tụng của rất nhiều dân tộc khác nhau trên thế giới này.) Tại Tràng An thủ đô cực kỳ tráng lệ của nhà Đường mà thế giới thậm phục khi nhắc đến (ngày nay Trung Quốc đổi tên thành Tây An) có các nhà sư Phật Giáo từ Nhật Bản, cùng Triều Tiên (gọi là Cao Ly, gọi là Đại Hàn, gọi là Korea cũng được) đến để học thêm kinh điển của những vị thông thái từ Sri Lanka, Thiên Trúc, Trung Á, thay vì phải vượt dãy núi cao ngàn trùng Hy mã Lạp Sơn đến Tây Vực (Nepal). Người ta đã tìm được những pho tượng Phật và Bồ tát trong những khung cảnh thiên nhiên tuyệt vời, núi đá cao ngàn trùng, sông nhỏ chảy róc rách dưới vực sâu, mà lại có những thiền viện cao chót vót quanh năm mây phủ như tại Bamian thuộc Afghanistan, nơi này tự hào có 2 pho tượng Phật khổng lồ tạc từ vách núi đá hùng vĩ kia mà ngày sau giống đạo Hồi đến tàn phá cũng không được vì không cách chi leo lên được mà đục phá ngón tay lớn gần bằng cái bàn ăn cơm vậy), rồi có hàng trăm tranh vẽ bằng loại mực khó phai theo thời gian tại những hang động trong núi Tân Cương

ngang con đường Tơ Lụa đi qua.

Trong khi nhà Hán cai trị ở Trung Hoa thì giống mọi hung dữ mà ta gọi là Hung Nô từ biên giới phía Tây của Trung Quốc và Mông Cổ tràn đến trung tâm Châu Á và Châu Âu, rồi xuống tận Ấn Độ. Sự tập hợp lỏng lẻo của những bộ lạc rày đây mai đó mà họ dựng được một triều đại kinh hoàng cho nhân loại vô cùng rộng lớn ở Trung Á trải rộng đến Trung Quốc, đến Ba Tư, đến sông Oxus rồi xuống tận biển Á Rập. Nhiều nhà du hành Tây Phương nói trong hồi ký của họ là một giống dân lùn, cưỡi ngựa vô cùng tài giỏi, trò đánh cầu bằng ngựa đua nguy hiểm rồi trang phục nặng nề của giống Hung Nô này giống này lúc đầu chưa có chữ viết lệnh đánh giặc hay mật lệnh truyền tin họ đều dùng cờ màu sắc ra lệnh mà thôi. Tiếp theo đó là dân Thổ Nhĩ Kỳ (Turkey) lập ra quốc gia cũng mạnh không kém tại Trung Châu Á việc này cản trở sự mẫn ẫn của con đường Tơ Lụa (the Silk Road).

Sự Bành Trướng của Đạo Islam:

Sự hưng thịnh của đạo Islam (mà ta gọi là đạo Hồi) tại trung tâm Arabia vào thế kỷ thứ 7 đã chuyển động địa cầu rất nhiều về tôn giáo, xã hội trong khi đó người Á Rập đã có mặt từ lâu tại Châu Á, châu Phi, và Châu Âu. Cũng nhờ con đường Tơ Lụa mà họ học được nền văn minh của Trung Hoa như thuốc súng, kim la bàn, họ học được của Hy Lạp những con tính alpha, gamma và y khoa của Hy Lạp cho nên nền toán học của họ trở nên vô cùng chính xác, y khoa của họ rất cao hơn Hy Lạp, thiên văn học họ có thể tiên đoán mưa gió trong vòng 6 ngày mà chính xác rất ngạc nhiên bằng những phép tính trên giấy tờ, rồi họ tạo được loại vải mang danh là mus-xơ-lin rất bền hơn lụa nữa.

Như vậy thời đại này chính là thời đại của Á Rập hoàng kim rồi họ đóng vai chính trong việc tiếp xúc với Trung Hoa, họ có trung tâm thương mại tại Venise (nơi giàu nhất thế giới thời bấy giờ, nắm nền kinh tế rồi lên đến tận Pháp, Tây ban Nha. Họ phổ biến môn toán học cho Âu Châu sau khi copy từ Ấn Độ những con số, rồi họ thêm con số zero 0 cho toán học của họ. Âu Châu chỉ việc cầm cúi ghi chép những lời họ giảng dạy mà thôi hệ thập phân thay thế hệ thống số học của La mã phức tạp như chữ X, V, XiX, XVII... Người Á Rập lập ra môn hóa học mà họ học được từ những lò luyện kim của Trung Hoa, rồi kiến thức của họ truyền đến một chân trời mới là cơ thể học và bệnh lý học họ đề xuất căn bản về hệ thống vũ trụ, sự thành hình vũ trụ làm ngạc nhiên vô cùng cho toàn thể Âu Châu thời bấy giờ. Họ học từng ly từng tý cách xây nhà cửa của người Trung Quốc khi vua chúa Trung Hoa xây lâu đài dinh thự. Họ sáng tạo được kiến trúc mà ngày nay mệnh danh là kiến trúc Arabic (loại nóc có vòng cong như củ hành vậy). Xứ Nga bắt chước hầu hết kiến trúc này nóc hình củ hành. Nhờ la bàn của Trung Quốc mà họ tính được con đường về nhà, rồi khi họ chiếm được toàn thể Ấn Độ (lúc đó rất giỏi nghề hàng hàng cận duyên) thì thương thuyền của họ đã kiểm soát

toàn thể đại dương rồi.

Thử nghe một vài mẫu chuyện sau đây:

1.- Tại ngoại ô Paris, thời kỳ Trung Cổ. Một gia đình nông dân nghèo người con làm nhàm với mẹ: "kỳ này ăn khoai hầm nữa chứ gì? Lạt nhách hà ăn sao vô?" Người mẹ đang giặt một thùng đồ, trả lời: "Thì con ráng ăn, muối mua khó quá, ba mầy chưa có tiền trả tiền ruộng nữa mà hay là con lấy thêm miếng thịt gà nướng hôm qua ăn thêm đi". Đứa con cũng lầu bàu: "Thịt gà cũng lạt nhách, không có gia vị gì hết trong thịt ăn ớn quá".

Đó là một nguyên nhân không có gia vị trong thức ăn nên món ăn không ngon rồi Muối thì ở trong tay quý tộc nhà vua, giá cả tăng từng ngày.

Tại Việt nam lúc Pháp còn cai trị, thuế muối rất cao trong tay những người thân chánh quyền. Bán muối lậu bị bắt ở tù ngang với những người tù mang tội cướp của giết người. Àn trọng hình. Tại Ấn Độ trong thế kỷ 20 vừa rồi nhà cầm quyền Anh giữ độc quyền phân phối muối cho dân chúng Ấn. Họ làm muối nhưng phải nộp hết cho chánh quyền, giá

cả rất cao nhiều nhà nghèo, nhất là hạng cùng đinh thì khó có tiền mua muối rồi. Điều này làm chộc giận Thánh Cam Địa (Mathatma Ghandi). Ngài ra lệnh tổng đình công, rồi sau đó gây nên phong trào bất hợp tác với chánh quyền. Nhà nông làm muối cứ việc đem ra bán cho dân không qua chánh quyền ở tù thì không chết đâu. Rồi Ngài ra lệnh may vải tự túc mà mặc không mua vải của nhà nước, nghĩa là của chánh quyền cai trị người Anh. Chánh quyền Anh giận điên người nhưng sau cùng đành phải cuốn cờ cuốn gói về nước. Đó là phát xuất từ gia vị cho thức ăn.

2.- Tại Venise (Ý đại Lợi) thành phố rất giàu. Cũng thời Trung Cổ. Một anh đầu bếp ra chợ mua một gói tiêu hột anh móc túi vải nhỏ trả tiền bằng những miếng bạc nhỏ, trong khi đó chủ tiệm gia vị trịnh trọng cân tiêu bằng cân tiểu ly (như cân vàng vậy). Nhận tiền và trao hàng anh đầu bếp được một gói tiêu sọ trong gói giấy nhỏ bằng bàn tay. Ra đường anh lăm bằm trong miệng quai, tiêu kỳ này sao nhỏ hạt vậy. Thì một chiếc xe ngựa chạy ào ngang qua. Cơn gió lốc làm bay tờ giấy gói một số tiêu rớt và chạy mất dưới đất. Anh đầu bếp kinh hoàng tìm tở mở những hạt tiêu khắp đường, chỉ tìm được vài hạt mà thôi. Kỳ này có chuyện với bà chủ nhà rồi không chừng mất việc nữa là cái chắc. Bã dăm hô là mình ăn gian tiền chợ thì biết nói sao đây? Ai biểu con ngựa mắc dịch chạy ẩu tả.

Vâng tiêu sọ lúc đó chỉ dành cho giới nhà giàu dùng để ướp thịt cho thêm thơm và cay. Tiêu này vượt trùng dương thiên lý hải hà sóng gió mưa bão, giặc cướp hải tặc khắp nơi. Do nơi người Ả Rập thương nhân bán lại cho dân Ý... Lúc nào bão kéo dài tại đại dương thì giá tiêu tăng vọt.

Trở lại ngày hôm nay đây, ai mà biết nấu ăn không phân biệt nam nữ, già trẻ thử ghé đến tiệm gia vị mà mua thử một món gia vị đắt hơn vàng nữa mà chất này bỏ vào nồi thịt hầm thì thơm cả nhà, nhọ màu đỏ như những sợi chỉ màu đỏ vậy lấy từ trong một cái hoa nhỏ nhỏ như hoa huệ vậy. Loại hoa này màu hồng nhạt người ta chỉ dùng những sợi nhỏ nhụy hoa mà thôi rồi phơi khô rồi xuất khẩu tên nó là Saffron. Vâng tên là saffron đắt vô cùng bạn có thể mua nó về rồi gấp vài sợi hoa nhỏ đỏ đỏ bỏ vào tách trà thì thơm phải biết thơm hơn hoa lài hay hoa sói hay hoa sen nữa. Xuất xứ nhiều nhất tại vùng Balkan hay AphúHân vượt trùng dương mà đến đây. Những anh thích ăn thịt dê thì không thể thiếu món này. Ngày hôm nay còn đắt như vậy huống chi ngày xưa.

Đó là những món gia vị được thêm vào thức ăn cho chúng ta còn nếu không muốn sọ tốn tiền thì cứ việc luộc chín hết rồi xịt xì dầu cũng được không sao. Ăn mãi y như cơm tù vậy, muốn không?

Đó là sự độc quyền hàng hải của đám thương nhân người Ả Rập mà họ kiếm lời vô số kể qua dịch vụ độc quyền gia vị. Họ biết nơi mua tận gốc những loại cây làm ra gia vị này như hồi quế clove, allspices, nutmeg quế, tiêu... Những nơi thổ sản đó là hải đảo quanh hàng ngàn hải đảo mang tên là Indonesia và Philippines hàng ngàn hải đảo mà chỉ có vài hải đảo là có những loại này rất rẻ nhưng hải hành gian nan nguy hiểm một lần vượt trùng dương thì độc kinh cứu khổ cả trăm lần bão tố rồi hải tặc tung hoành khắp Ấn Độ Dương.

Cũng vì lời kinh khủng đó mà Columbus mới rủ nhà vua xứ Bồ đào Nha, Tây ban Nha làm sao cho tui một chiếc thuyền tui sẽ đến xứ Ấn Độ mua những món đó về cho bệ hạ bán lấy lời chứ bằng không thì mấy cha Ả Rập lấy hết tiền của dân cho mà coi. Kết quả là Columbus tìm được xứ Indo và ông gọi dân đó là Indian. Dân này gần lông chim trên đầu rượt họ chạy gần chết. Columbus khám phá ra Châu Mỹ cũng vì giận mấy cha Ả Rập không chịu tiết lộ hải hành mua tiêu sọ.

Đó là từ con đường TơLụa (Silk Road) phát ra đầu tiên con đường này mang cho nhân loại một văn minh hợp chủng tôn giáo, triết lý, khoa học, nghệ thuật và chiến tranh từ thuốc pháo của Trung Hoa rồi La Bàn nhờ La Bàn kim chỉ hướng Bắc Nam nhân loại mới vượt trùng dương dễ dàng thay vì nhìn sao Bắc Đẩu mà định vị. Rồi cũng vì vậy mà Columbus nhìn vào La Bàn và đi ngược chiều kim đồng hồ. Đại tây Dương rồi khám phá ra Mỹ Châu. Thế giới thay đổi từ đó.

